

Tillstånd

Svenska kraftnät
registrator@svk.se

2024-12-06

2023-103777-0142

Nätkoncession för linje

Beslut

Energimarknadsinspektionen (Ei) beslutar följande.

- 1 Svenska kraftnät (202100-4284) meddelas nätkoncession för linje för en 420 kV (konstruktionsspänning) luftledning från Munga i Västerås kommun, Västmanlands län till Hamra i Enköpings kommun, Uppsala län, i den sträckning som framgår av bifogad karta, bilaga 1. Nätkoncessionen gäller tills vidare.
- 2 Miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller de krav som framgår av 6 kap. miljöbalken.

Nätkoncessionen förenas med följande villkor.

- 1 Verksamheten ska utöver vad som anges i detta beslut bedrivas i huvudsak i enlighet med vad Svenska kraftnät har angett i ansökan med bilagor och i övrigt åtagit sig i ärendet.
- 2 Svenska kraftnät är oförhindrad att i framtiden använda andra metoder vid reparation och underhåll än vad som följer av villkorspunkten 1 ovan, så länge metoderna inte medför större negativ påverkan på människors hälsa eller miljön.

1 Ansökan

Svenska kraftnät har ansökt om nätkoncession för linje för en 420 kV luftledning från planerad station i Munga i Västerås kommun Västmanlands län till befintlig station i Hamra i Enköpings kommun i Uppsala län. Svenska kraftnät har begärt att nätkoncessionen ska gälla tills vidare

Av ansökan framgår att ledningen är en del av Västeråspaketet som ingår i Svenska kraftnäts investeringsprojekt NordSyd. I Västeråspaketet ingår aktuell

ledning mellan Munga-Hamra men även sträckan Bysingsberg- Munga. Sträckan Bysingsberg-Munga handläggs av Ei i ett separat ärende (ärendenummer 2023-103767). Syftet med projektet NordSyd är att ersätta de delar av transmissionsnätet som närmar sig slutet av sin livslängd. Den i ärendet aktuella ledningen är därför en viktig del i energiomställningen och en förutsättning för ökad överföringskapacitet i Sverige. Ledningen, som planeras bli cirka 45 km lång, ska konstrueras för 420 kV med en nominell spänning om 400 kV och kommer i huvudsak uppföras med lågbyggda stolpar inom Försvarmaktens stoppområde. I övrigt kommer den att uppföras med portalstolpar.

Svenska kraftnät har till sin ansökan bifogat bland annat miljökonsekvensbeskrivning, samrådsredogörelse, naturvärdesinventering och artskyddsutredning. Svenska kraftnät har bedömt att projektet kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Av ansökan framgår att Svenska kraftnät har genomfört samråd våren/sommaren 2022. Två kompletterande samråd har genomförts i mars 2023.

2 Bestämmelser som ligger till grund för Ei:s beslut

De bestämmelser som ligger till grund för det här beslutet redovisas i bilaga 2.

3 Ei:s motivering till beslutet

Ei bedömer att Svenska kraftnäts ansökan om nätkoncession för linje för en 420 kV ledning från Munga till Hamra i Västerås och Sala kommun, Västmanlands län respektive Enköpings kommun, Uppsala län är förenlig med relevanta bestämmelser i ellagen och miljöbalken. Ansökan ska därför godkännas.

Svenska kraftnät har även begärt att nätkoncessionen ska gälla tills vidare. Det har inte framkommit några skäl att tidsbegränsa nätkoncessionen. Svenska kraftnäts begäran om koncessionstid har därför beviljats.

Svenska kraftnät har i sin ansökan uppgett att ledningen är förenlig med detaljplaner och områdesbestämmelser. Sala, Enköping och Västerås kommuner har inte gjort några invändningar under samrådet eller i samband med Ei:s remissförfarande. Det har inte i övrigt framkommit något i ärendet som tyder på att ledningen strider mot gällande detaljplaner och områdesbestämmelser.

I remissyttrande har fastighetsägare framfört synpunkter på bland annat formella brister i samrådet och i ansökan samt gällande utredningen av teknikval och anser därmed att miljökonsekvensbeskrivningen är bristfällig och inte kan godkännas.

Ei bedömer att Svenska kraftnät har genomfört samråd i tillräcklig omfattning och i enlighet med gällande regelverk. Det framgår av ärendet att Svenska kraftnät har genomfört samråd om ledningens lokalisering, omfattning, utformning, de miljöeffekter som åtgärden kan antas medföra i sig eller till följd av yttre händelser samt om miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och utformning. Samråd har skett med den krets som blir berörda av den aktuella ledningen. Ei bedömer att Svenska kraftnät har påbörjat avgränsningssamrådet i god tid och att det har getts utrymme för ett meningsfullt samråd innan utformningen av miljökonsekvensbeskrivningen och den slutliga tillståndsansökan. Ei anser att miljökonsekvensbeskrivningen innehåller de uppgifter som krävs för att identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekter som ledningen kan antas medföra på människors hälsa och miljön. Ei bedömer därför att samråd har genomförts i tillräcklig omfattning och att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken och har legat till grund för Ei:s prövning av ansökan

3.1 Ledningens påverkan på miljö och omgivning

Nedan följer en sammanfattning av de intresseområden som Ei har bedömt vara relevanta för bedömningen av ansökan.

3.1.1 Ledningens sträckning och tekniska utformning

Ansökan

Svenska kraftnät har utrett ett antal alternativa sträckningar för aktuell ledning. Aktuell sträckning har valts utifrån att den uppfyller syftet med förbindelsen och kan etableras med luftledning för att säkra elkvalitet, tillgänglighet och leveranssäkerhet. De sträckningsjusteringar som har genomförts medför att intrånget på jord- och skogsmark kan minimeras och magnetfält över 0,4 mikrotiesla för bostäder kunnat undvikas. Enligt Svenska kraftnät bedöms ledningarna kunna etableras utan påverkan för riksintresse för flyg, väg eller järnväg och med begränsad påverkan på bland annat natur- och kulturmiljö, verksamhetsområden och naturresurser i jämförelse med andra lokaliseringalternativ.

Vidare har Svenska kraftnät uppgett att alternativ till ledningens tekniska utformning har utretts och att luftledning är det mest lämpliga alternativet ur ett

tekniskt och ekonomiskt perspektiv. Kostnaderna för ett markkabelalternativ är väsentligt högre än kostnaderna för luftledning. Markkabel används enbart där det är fysiskt eller juridiskt omöjligt att anlägga en luftledning. Detta med anledning av att markkabel ger bland annat sämre stabilitet, flexibilitet och elkvalitet.

Yttranden

I remissyttranden har synpunkter gällande ledningens sträckning och tekniska utformning framförts av bland annat fastighetsägare som bland annat förordar markförläggning.

Ei:s bedömning

Enligt lokaliseringsprincipen ska en verksamhet placeras på en plats där den kan utföras med så liten påverkan och olägenhet för miljön och människors hälsa som möjligt. Påverkan ska också minimeras vid val av den tekniska utformningen av verksamheten. Av alternativredovisningen framgår att den valda sträckningen, som Svenska kraftnät slutligen kommit att ansöka om, medför minst påverkan med hänsyn till enskilda intressen och till miljön. Ei kan inte finna att de aktuella olägenheterna på något avgörande sätt skulle avvika från vad som normalt gäller vid byggande av luftledningar för starkström i områden med motsvarande förutsättningar (jfr. Mark- och miljödomstolen vid Nackas tingsrätts resonemang i mål nr M 7436-22). Ei bedömer att Svenska kraftnät har vidtagit tillräckliga åtgärder för att hitta den lämpligaste lokaliseringen. Ei bedömer vidare att den valda sträckningens lokalisering är väl avvägd och lämplig med hänsyn till människors hälsa och miljön.

Enligt miljöbalken ska även bästa möjliga teknik användas. För att en nätkoncession ska kunna beviljas behöver utförandet vara lämpligt för den specifika ledningen. Ei anser att Svenska kraftnät i tillräcklig utsträckning har motiverat varför en luftledning är det lämpligaste teknikvalet för de ledningar ansökan avser. Ei bedömer därför att luftledning är den bästa möjliga tekniken i det aktuella fallet och att Svenska kraftnäts val av teknik uppfyller de allmänna hänsynskrav som ställs i 2 kap. miljöbalken. Intrången i berörda intresseområden så som landskapsbild, natur- och kulturmiljö, jord- och skogsbruk, skyddade arter, boendemiljö, infrastruktur, miljö kvalitetsnormer, vattenskyddsområde och friluftsliv är inte av sådan grad att ett annat, mer kostsamt och driftsäkerhetsmässigt sämre, teknikval är rimligt att kräva. Mot bakgrund av detta bedömer Ei att Svenska kraftnäts teknikval i form av luftledning får anses utgöra bästa möjliga teknik i detta fall.

3.1.2 Landskapsbild

Ansökan

Svenska kraftnät har framfört i sin ansökan att den planerade ledningen kommer att gå genom området Altuna som är landskapsbildsskyddat. Svenska kraftnät anger dock att ledningens synlighet från Altuna kyrka eller Fjärdhundra kommer att vara begränsad. Detta tack vare att avståndet, terrängen och skogsområden döljer ledningen i landskapet. Inom området passerar ledningen ett öppet jordbruks- och herrgårdslandskap, en betydande allé och en herrgårdsanläggning vid Eklunda. Enligt Svenska kraftnät medför ledningen, trots genomförda anpassningar, att områdets visuella värden riskerar att försvagas påtagligt då ledningen bitvis blir dominerande i landskapet.

Vidare har Svenska kraftnät framfört att ledningen även kommer få stor påverkan på det landskapsbildsskyddade området Härnevi-Österunda, Rönna, eftersom ledningen bitvis kommer dominera landskapet. Svenska kraftnät har i sin ansökan angett att de kommer att söka dispens från landskapsbildskyddet.

Yttranden och bemötande

Vid remiss av ansökan har det kommit in yttranden vad gäller påverkan på landskapsbilden. Det hänvisas till områdets kulturhistoriska värden knutna till landskapsbilden och att ledningen kommer att påverka landskapsbilden negativt. Det har även kommit fram synpunkter om att Svenska kraftnät inte tagit tillräcklig hänsyn till de landskapsbildsskyddade områdena längs ledningens planerade sträcka.

Svenska kraftnät anger i sitt bemötande att de är medvetna om den störning den planerade ledningen ger upphov till. I stora infrastrukturprojekt är det inte möjligt att helt undvika att vissa värden påverkas. Svenska kraftnät strävar dock efter att, som beskrivits i alternativutredningen och samrådsredogörelsen, utbyggnader av ledningar ska anläggas där de bidrar till ett robust och driftsäkert stamnät. Svenska kraftnät anger vidare att sträckningen justeras så att dess miljöpåverkan minimeras utifrån en sammanvägning av samtliga aspekter.

Ei:s bedömning

Ei kan konstatera att ledningen får en påverkan landskapsbilden eftersom den blir synlig i och innebär ett nytt inslag i landskapet. Ei konstaterar också att ledningen kommer att gå igenom landskapsbildsskyddade områden Ei bedömer dock att den alternativutredningen Svenska kraftnät genomfört visar att valt alternativ är det mest fördelaktiga valet utifrån en sammanvägning av samtliga aspekter. Ei

bedömer att det nya intrånget på landskapsbilden inte medför sådan oacceptabel påverkan att nätkoncession inte kan beviljas.

3.1.3 Magnetfält och människors hälsa

Ansökan

Svenska kraftnät har utfört magnetfältberäkningar där det finns risk för ett magnetfält överstigande 0,4 mikrotlesla. Beräkningarna visar att magnetfältet från den planerade ledningen underskrider Svenska kraftnäts utredningsnivå 0,4 mikrotlesla på ett avstånd om cirka 80 meter från ledningens centrumlinje. 18 bostadshus finns inom 200 meter från den planerade ledningssträckningen och två bostadshus finns inom 80 meter från ledningssträckningen som därmed riskerar att utsättas för magnetfält över 0,4 mikrotlesla. Vidare anger Svenska kraftnät att det finns ytterligare två boendemiljöer som ligger öster om befintliga ledningar vid Högby som idag har förhöjda magnetfält. I och med byggnationen av aktuell ledning kommer magnetfälten för de bostadshusen att minska, anger Svenska kraftnät.

Behovet av detaljerad studie av magnetfält längs planerad kraftledning mellan Munga och Hamra har begränsats till området Nysätra-Högby varvid enda framkomliga sträckningen sker mellan befintliga kraftledningar och Högby med ett mindre antal närliggande bostadshus.

Svenska kraftnäts utredningsnivå om 0,4 mikrotlesla överträdes med dagens utformning och framtida strömscenario för bostäder på fastigheter öster om befintliga ledningar. För framtida utformning med den nya planerade ledningen visar beräkningarna för passagen Nysätra-Högby att med anpassad fasföljd på den nya ledningen kommer magnetfältet normalt sett inte medverka till en situation där man får en större magnetfältspåverkan jämfört med dagens utformning. Inga nya fastigheter får en magnetfältspåverkan överstigande Svenska Kraftnäts utredningsnivå på 0,4 mikrotlesla. Svenska kraftnät har i sin ansökan angett att de avser att uppföra ledningen med magnetsfältreducerande åtgärder för att på så sätt undvika större magnetfältspåverkan än dagens utformning.

Yttranden och bemötande

Vid remittering av ansökan har Länsstyrelsen i Uppsala län kommit in med synpunkter på hur Svenska kraftnät har genomfört magnetfältsutredningen. Eftersom ledningen kommer byggas med olika stolptyper som har olika höjder och olika bredd bör det också innebära att magnetfältens utbredning varierar baserat på ledningens geografi menar länsstyrelsen. Om generaliseringar används för att

bedöma elektromagnetiska fält bör de baseras på det utförande som ger upphov till största omgivningspåverkan. I det aktuella ärendet verkar inte generaliseringen ha utgått från denna princip.

Svenska kraftnät har i sitt bemötande angett att för att kunna reducera magnetfältstyrkan så mycket som möjligt så undersöks flera varianter med olika fasföljd för ledningarna. Den fasföljd som visat sig ge upphov till det lägsta magnetfältet har därefter legat till grund för vilken fasföljd som ska utföras vid uppförande av ledningen. Svenska kraftnät anger vidare att den nya ledningen innebär en minskning av magnetfältstyrkan vid närliggande bostäder jämfört med dagens utformning och därför har ytterligare åtgärder för att minska magnetfältet avfärdats. Utöver detta så bedöms andra åtgärder, så som anpassning av stolparnas utformning inte vara genomförbara på grund av att stolparna står inom ett av Försvarsmakten utpekade stoppområde som hindrar möjligheten att bygga högre stolpar.

Ei:s bedömning

Ei bedömer att det finns bostäder som riskerar kumulativa magnetfältsvärden över 0,4 mikrottesla utmed aktuell sträcka om magnetfältreducerande åtgärder inte vidtas. Svenska kraftnät har åtagit sig åtgärder med anpassad fasföljd. Ei bedömer att åtgärden är proportionerlig. Detta då åtgärderna kommer att sänka magnetfältet för berörda bostäder. Ei bedömer att de åtgärder som Svenska kraftnät åtagit sig är tillräckliga. Med de åtgärder som Svenska kraftnät åtagit sig innebär den nya ledningen en förbättring av magnetfältstyrkan vid närliggande bostäder jämfört med dagens utformning. Ei bedömer därför att påverkan av magnetfält inte är av sådan grad att nätkoncession inte kan beviljas.

3.1.4 Jordbruk

Ansökan

Svenska kraftnät har i sin ansökan angett att påverkan på jordbruksmark främst begränsas till ytorna närmast stolparna vilket innebär att jordbruksverksamheten kan fortgå på övriga ytor under luftledningen.

Under byggskedet kommer lokala störningar i form av avverkning av skog, schaktarbeten och uppställningsplatser för maskiner och material att ske. Påverkan är begränsad i tid och omfattning, men kan komma att innebära direkta hinder för brukandet av berörda naturresurser. Svenska kraftnät har i sin ansökan angett olika skyddsåtgärder för att minimera påverkan på jordbruksmark såsom att förhindra packningsskador genom val av säsong när arbetet genomförs och att

använda befintliga vägar i så stor utsträckning som möjligt. Vid planerade underhållsåtgärder på ledningen kommer arbetet att anpassas så att påverkan på markerna minimeras.

Yttrande och bemötande

Vid remissen har det kommit in synpunkter från fastighetsägare som anger att ledningen kommer att påverka deras förmåga att bruka jordbruksmarken på grund av det hinder en luftledning innebär. De har i sina yttranden även angett att högspänningsledningar medverkar till störningar i övervakningen av drönare och robotar samt haft synpunkter på att vissa mätverktyg inte kan användas vid brukande av marken. De har också angett att bevattning av jordbruksmark försvåras av utbyggnad av ledningen.

Svenska kraftnät har i sitt bemötande angett att de har svarat på fastighetsägarnas synpunkter i samband med samrådet. De har angett att det inte finns anledning att misstänka att kraftledningens linor skulle kunna påverka GPS-mottagningen. De svaga störningar som linorna möjligen skulle kunna alstra ligger inte inom de frekvensområden där GPS-utrustningen arbetar. Däremot kan GPS-mottagningen möjligen påverkas nära stolpar, detta delvis av samma skäl som att radiomottagning kan påverkas inomhus eller nära stora objekt, på grund av radioskugga eller interferens.

Ei:s bedömning

Ei konstaterar att ledningen innebär ett intrång i jordbruket genom att produktiv mark undantas från brukande och genom att ledningens stolpar samt eventuella stag kan utgöra odlingshinder. Ei gör dock bedömningen att ledningen inte påtagligt försvårar bedrivandet av jordbruk eftersom det fortfarande kommer kunna bedrivas omkring stolparna och under luftledningen. Ei bedömer att den störning som ledningen skulle kunna innebära för utrustning som används vid jordbruk är liten och att det inte är ett skäl starkt nog för att ledningen inte kan beviljas. Ei bedömer att de skyddsåtgärder som Svenska kraftnät har åtagit sig för att minimera den negativa påverkan på jordbruket är tillräckliga.

3.1.5 Skogsbruk

Ansökan

Svenska kraftnät anger i sin ansökan att det skogslandskap som ledningen passerar främst utgörs av produktionsskog. Där ledningen går genom skogsmark kommer träd behöva avverkas längs en cirka 50 meter bred skogsgata. Svenska

kraftnät uppger vidare att tillsynsvägar till en ny luftledning kan minska arean av produktiv skogsmark.

Yttranden och bemötande

Många fastighetsägare utmed ledningen har yttrat sig om att ledningen kommer att innebära hinder att bedriva skogsbruk. De har även angett att ledningen medför att stora arealer skog kommer att behöva tas ur bruk. Detta drabbar dem ekonomiskt på både kort och lång sikt eftersom skogsmarken där ledningen går inte kommer att kunna användas i skogsbruket.

Svenska kraftnät har i sitt bemötande angett att de har besvarat frågan vad gäller markersättning i samband med samrådet. De har angett att de följer lagstiftning gällande exempelvis ersättning för markintrång och behandlar alla intressenter lika. Svenska kraftnät följer Lantmäteriets Skogsnorm när förslag på intrångsersättning i skog räknas fram.

Ei:s bedömning

Ei kan konstatera att ledningen innebär en påverkan på skogsbruket. Ei bedömer att Svenska kraftnät har anpassat ledningens sträcka för att så långt möjligt hindra negativ påverkan på många olika intresseområden. En viss påverkan på skogsbruket är ofrånkomlig. Enligt miljöbalken ska skogsmark som har betydelse för skogsnäringen så långt som möjligt skyddas från åtgärder som påtagligt kan försvåra ett rationellt skogsbruk. Ei gör bedömningen att skogsbruket inte påtagligt försvåras av ledningen eftersom den inte hindrar skogsbruk från att kunna bedrivas omkring ledningen. Ei bedömer således att ledningen inte påtagligt försvårar ett rationellt skogsbruk. Därmed utgör inte ledningens påverkan på skogsbruket ett hinder mot att bevilja nätkoncession för linje.

3.1.6 Naturmiljö

Ansökan

Den planerade ledningen passerar genom tio ängs- och betesmarker som har pekats ut som naturvärdesobjekt. Av ängs- och betesmarkerna är det fyra som ligger inom den föreslagna ledningsgatan. Av de objekt som ledningen passerar genom är tre av påtagligt värde och ett av högt värde. Objekten består av betesmarker, hagar och gräsmarker. Sammantaget bedöms naturvärdesobjekt som utgörs av ängs- och betesmarker ha ett högt värde. Svenska kraftnät anger att ängs- och betesmarkerna ofta är mindre och relativt öppna områden som till stor del kan undvikas med stolplaceringar och körvägar. Svenska kraftnät uppger även att den

avverkning som eventuellt behöver genomföras inom ängs- och betesmarkerna ofta är begränsad.

Där ledningen går igenom skogsmark finns det ett antal naturvärden som Svenska kraftnät bedömer har påtagliga värden. Vissa av objekten kommer att påverkas direkt av avverkning.

Ledningen passerar genom tio vattenmiljöer med påtagligt värde. Miljöerna består främst av vattendrag i jordbrukslandskap, men enstaka vattendrag i skogslandskap och skogsdammar förekommer.

Naturvärdena i sandmiljöer är knutna till blottade solbelysta ytor som nyttjas av insekter för boplats och födosök. Två sådana sandmiljöer som pekats ut som naturvärdesobjekt finns i anslutning till ledningsgatan.

Nordväst om station Hamra och angränsande ledningen ligger Natura 2000-området Fiskmansbo. Ledningens centrumlinje passerar cirka 75 meter norr om den norra delen av Natura 2000-området. Svenska kraftnät anger att det kommer finnas en skoglig buffertzona mellan ledningen och Natura 2000-området. Svenska kraftnät bedömer inte att det kommer bli aktuellt med avverkning av kantträd inom eller i direkt anslutning till Natura 2000-området Fiskmansbo.

Yttranden och bemötande

Länsstyrelsen i Uppsala län har i sitt yttrande angett att de gör bedömningen att den planerade ledningen inte innebär en betydande risk för påverkan på Natura 2000-områdets bevarandevärden.

Länsstyrelsen i Västmanlands län och Sala kommun har i sina yttranden framför synpunkter om ytterligare skyddsåtgärder för naturmiljön och att frivillig ekologisk kompensation kan genomföras.

Svenska kraftnät har i sitt bemötande angett att de har åtagit sig ett antal skydds- och förstärkningsåtgärder inom ledningsgatan. Åtgärder utanför ledningsgatan ingår inte i de rättigheter som följer av ledningsrätten för ledningen. Svenska kraftnät har därför inte möjlighet att i detta skede åta sig att vidta detta. När det gäller grövre träd kan högstubbar och död ved lämnas i skogsgatan mellan ytterfas och skogsgatans kant, och även i sidoområden, så länge de inte hindrar framkomligheten i ledningsgatan. Högstubbar och död ved av barrträd kommer i sådana fall att barkas för att inte inskränka markägarens möjlighet att ha död ved på sina marker utifrån bestämmelserna i Skogsvårdslagen.

Ei:s bedömning

Där ledningen går genom skogsmark finns det ett antal naturvärden kopplat till de skogliga miljöerna som kommer påverkas av ledningen. I vissa av dessa objekt kommer avverkning att ske. Många av objekten kommer dock att beröras endast till en begränsad del. De skogliga naturvärdena har endast påtagliga värden och Svenska kraftnät har åtagit sig skyddsåtgärder för att minska den negativa påverkan på naturmiljön i samband med avverkning.

Vattendragen som berörs av ledningen kommer kunna undvikas då värdena i dessa objekt inte är knutna till trädskikt och stolplacering kan anpassas för att inte beröra vattenmiljön.

De högsta naturvärdena som finns utmed ledningen utgörs av ängs- och betesmarker och sandmiljöer. Svenska kraftnät har uppgett att de med vald stolplacering och körvägar till stor del kan undvika påverkan på dessa områden. Värdena i dessa områden är knutna till öppna ytor, ängs- och betesmarker där avverkningen ofta är begränsad. Länsstyrelsen i Uppsala län har i sitt yttrande också angett att aktuellt ledningsförslag inte innebär en betydande risk för påverkan på Natura 2000-områdets bevarandevärden. Med beaktande av detta bedömer Ei att Natura 2000-området eller övrig naturmiljö inte riskeras att påverkas av den sökta ledningen på ett sådant sätt att ledningen inte kan tillåtas.

3.1.7 Skyddade arter***Ansökan***

Svenska kraftnät har i sin ansökan beskrivit att det finns ett stort antal skyddade arter som kan komma att påverkas av den planerade ledningen. Arterna har identifierats genom underlag från artdatabanken och genom fältinventeringar. Artfynd har lett till anpassningar av lokaliseringen både avseende alternativval och justeringar av sträckningen. För kvarstående skyddade arter som kan komma att påverkas av planerad ledning föreslås i första hand hänsyns- och skyddsåtgärder. För de arter där föreslagna hänsyns- och skyddsåtgärder inte bedöms tillräckliga utan där det finns en risk att förbud enligt artskyddsförordningen utlöses kommer dispens att sökas.

Yttranden och bemötande

I remissen har Länsstyrelsen i Uppsala län kommit in med synpunkter kring skyddade arter och de skyddsåtgärder som Svenska kraftnät angett i sin ansökan. Svenska kraftnät har i sin ansökan angett att starkt bullerstörande arbete ska undvikas under perioden den 1 februari - 31 augusti vid ett område där en

sekretesskyddad art konstaterats häcka. Länsstyrelsen i Uppsala län anger att de anser att tidsperioden ska vara den 1 januari - 31 juli för att säkerställa att ingen störning sker.

Länsstyrelsen i Uppsala län har i sitt yttrande också framfört att det i miljökonsekvensbeskrivningen beskrivs att en negativ påverkan på tjäder bedöms uppstå till följd av avverkning även med vidtagna skyddsåtgärder samt att slutligt beslut om behov av artskyddsdispens tas av länsstyrelsen. För att länsstyrelsen ska kunna bedöma om dispens krävs avseende påverkan på tjäder behöver bolaget visa tydligt var bedömda centrum för tjäderlekplatser finns samt redogöra för hur stor andel av skogen som kommer avverkas inom 200 meter respektive 500 meter från bedömda lekplatscentrum. Länsstyrelsen anger vidare att de i dagsläget inte kan avgöra om dispens från artskyddet krävs och upplyser även om att det kan finnas en möjlig spelplats vid ytterligare en lokal längs med sträckan.

Länsstyrelsen i Uppsala län anger vidare i sitt yttrande att större och fler ledningar skulle kunna medföra en ökad kollisionsrisk även där det redan finns luftledningar. Länsstyrelsen anger vidare att få kollisionsolyckade fåglar hittas eftersom det normalt inte genererar något avbrott. Med hänsyn till detta och att det är svårt att veta hur stort problemet med kollisioner är anser länsstyrelsen fortsatt att det, som en försiktighetsprincip, är motiverat med fågelavvisare i fågelrika områden.

Svenska kraftnät har i sitt bemötande angett att de accepterar de justeringar av tidsbegränsningar för stark bullrande arbeten som framförts av Länsstyrelsen i Uppsala län, det vill säga under perioden den 1 januari – 31 juli för angivna platser för en sekretesskyddad art. Med denna justering anser länsstyrelsen att det säkerställs att ingen störning sker.

Angående den ytterligare spelplatsen för tjäder som länsstyrelsen framfört i sitt yttrande har Svenska kraftnät i sitt bemötande angett att de fått uppgifterna från en privat inventerare år 2023. Vid inventeringen noterades att området hyser mycket goda tjäderbiotoper men inga spår av tjäderförekomster kunde påträffas inom det inventerade området. Sammanfattningsvis gjordes bedömningen att det saknas indikationer på att det förekommer en spelplats för tjäder inom det inventerade området. Det kan dock inte uteslutas att spel eventuellt kan förekomma längre norrut utanför det inventerade området men förefaller mindre sannolikt eftersom inga spår hittades inom det inventerade området.

Svenska kraftnät anger att de avser att ha vidare dialog med länsstyrelsen angående redovisning av bedömda spelplatscentrum för tjäder. Svenska kraftnät noterar att länsstyrelsen anser att skyddsåtgärderna, undvikande av skogsbruksåtgärder och starkt bullrande arbeten inom 500 meter från spelcentrum, är tillräckliga för att vara förenliga med artskyddsförordningens bestämmelser.

Svenska kraftnät har i sitt bemötande angett att de accepterar att montera fågelavvisare på ledningen i området vid Alsta sjö där ledningen går parallellt med befintliga ledningar till Hamra station.

Ei:s bedömning

Ei konstaterar att ledningen påverkar skyddade arter. Ei anser dock att Svenska kraftnät i tillräcklig omfattning har redogjort för vilka arter som finns i området och vilka skyddsåtgärder som planeras för att minimera påverkan på dessa arter. Ei bedömer att de skyddsåtgärder som Svenska kraftnät har åtagit sig är tillräckliga. Mot den bakgrunden gör Ei bedömningen att ledningens påverkan på arterna inte är av sådan omfattning att det innebär att den valda sträckningen är olämplig.

3.1.8 Vattenskyddsområde

Ansökan

Svenska kraftnät har i sin ansökan angett att i Sala kommun passerar den planerade ledningen cirka 40 meter norr om och utanför vattenskyddsområdet Vallrum Sala. Nordost om Fjärdhundra i Enköpings kommun passerar den planerade ledningen genom vattenskyddsområdet Enköpingsåsen Nygård över en sträcka på cirka 220 meter. Vattenskyddsområdet kommer beröras inom sin inre skyddszon vilken bedöms ha ett mycket högt värde. Enköpingsåsen utgör också en kommunal dricksvattentäkt.

Svenska kraftnät anger vidare i sin ansökan att det under anläggningsskedet behöver iaktas stor försiktighet inom berörda vattenskyddsområden och dess avrinningsområden. Byggnation av fundament ska ske så att skada undviks inom avrinningsområden och försiktighetsåtgärder vidtas enligt vattenskyddsområdets skyddsföreskrifter vid anläggandet inom vattenskyddsområdet Enköpingsåsen och i närheten av Nygård vattentäkt.

Yttranden och bemötande

Länsstyrelsen i Uppsala län har vid remittering av ärendet yttrat sig över att aktuell ledning berör vattenskyddsområdet Enköpingsåsen. Länsstyrelsen anger

att för att de ska kunna bedöma om ledningen är förenlig med skyddsföreskrifterna för vattenskyddsområdet, behöver åtgärderna inom vattenskyddsområdet primära respektive sekundära skyddszon beskrivas.

Sala kommun har i sitt yttrande angett att det planeras ett utökat vattenskyddsområde vid Vallrum. Kommunen uppger att tillstånd och dispens behöver sökas hos kommunen vid arbeten inom vattenskyddsområdet.

Svenska kraftnät har i sitt bemötande angett att det i koncessionsansökan inte ännu har fastställts exakta stolpplatser, fundamentens utformning och storlek, arbetsområden, tillfartsvägar med mera. Det är i koncessionsansökan därför inte möjligt att ge den detaljerade information som Länsstyrelsen i Uppsala län efterfrågar.

Svenska kraftnät anger att det av miljökonsekvensbeskrivningen och alternativredovisningen framgår att de är medvetna om de vattenskyddsområden som finns i området. I fallet vid Enköpingsåsen är det inte möjligt att undvika vattenskyddsområdet eftersom det sträcker sig över ett större område. En ansökan om dispens från föreskrifterna för vattenskyddsområdet Enköpingsåsen respektive Vallrum kommer att skickas till aktuell prövningsmyndighet för respektive vattenskyddsområde så snart denna information finns tillgänglig.

Ei:s bedömning

Ei konstaterar att en påverkan på berörda vattenskyddsområden kommer att ske på grund av att områdena inte går att undvika helt. Ei bedömer dock att Svenska kraftnät har beskrivit den påverkan som ledningen kommer att få på berörda vattenskyddsområden på ett tillräckligt sätt. Ei bedömer även att de hänsynsåtgärder som Svenska kraftnät angett för att undvika negativ påverkan på vattenskyddsområdena är tillräckliga. Ei bedömer därför att påverkan på vattenskyddsområden inte är av sådan grad att hinder för nätkoncession föreligger.

3.1.9 Kulturmiljö

Ansökan

Den planerade ledningen berör ett antal landskapsbildskyddade områden med höga kulturhistoriska värden. Ledningen passerar även en del områden som pekats ut av kommunen som viktiga kulturmiljöer bland annat Torstuna kyrka och dalgången norr om Nysätra kyrka. De kommunala kulturmiljöerna har en

varierande känslighet för påverkan, både visuell och funktionell samt för intrång i viktiga objekt.

Vid Nysätra går den planerade ledningen norr om ett riksintresse för kulturmiljövård, Örsundaåns dalgång, för att vid Högby gå in i riksintresseanspråket. De öppna markerna och att odlingslandskapet som helhet utgör motiv till riksintresset innebär stor känslighet för dominerande visuella inslag i och invid riksintresset. Den planerade ledningen tangerar ett riksintresse för kulturmiljövård, Fjärdhundrabygden, i den öppna dalgången vid Ullåker. Ledningen tangerar riksintresset och de öppna vyerna från riksintresset innebär en känslighet för visuell påverkan.

Yttrande och bemötande

Länsstyrelsen i Uppsala län anger i sitt yttrande att Svenska kraftnät inte har beställt en arkeologisk utredning av länsstyrelsen utan redovisar för projektet i en så kallad frivillig arkeologisk utredning. I den frivilla arkeologiska utredningen, som genomförts av Svenska kraftnät, finns brister som behöver åtgärdas för att länsstyrelsen ska kunna ta ställning till om ledningen är förenlig med miljölöslagen. Länsstyrelsen anser att Svenska kraftnät ska komplettera ärendet med en arkeologisk utredning som beställs genom länsstyrelsen.

Svenska kraftnät har i sitt bemötande angett att de, efter yttrandet från Länsstyrelsen i Uppsala län, har haft ett möte där länsstyrelsen förklarat att de inte kommer att motsätta sig att koncession erhålls ur kulturmiljösynpunkt. Länsstyrelsen vill dock tydliggöra och säkerställa att kulturmiljölagen efterlevs i kommande detaljprojektering. Svenska kraftnät anger i sitt bemötande att kulturmiljölagen kommer att följas i enlighet med vad länsstyrelsen angett.

Ei:s bedömning

Det finns kulturmiljöintressen i anslutning till och i närheten av ledningen. Ei konstaterar att det kommer ske en påverkan på de kulturhistoriska värdena som finns utmed ledningen. Ei bedömer att Svenska kraftnät har beskrivit den påverkan som kommer att ske på de kulturhistoriska värdena och har även angett vilka skyddsåtgärder de avser att vidta för att minska den negativa påverkan. Ei bedömer att konsekvenserna för de kulturhistoriska värdena inte blir så stora att ledningen inte kan tillåtas.

3.1.10 Friluftsliv

Ansökan

Svenska kraftnät har i sin ansökan beskrivit att den planerade ledningen korsar två områden som pekats ut som "stora opåverkade områden" i Enköping kommuns översiktsplan. Ett opåverkat område finns mellan Gölja, Altuna och Fjärdhundra. Skogsmarken här bedöms ha lokala förutsättningar för rekreation, friluftsliv och jakt. Fjärdhundraland är beskrivet som ett väletablerat turistområde. Örsundaåns dalgång, Hammarby, Skattmansöåns dalgång vid Torstuna och Örsundaåns dalgång vid Forsby är områden som har dokumenterat höga värden som turistmål med regionala värden som bedöms ha ett högt värde för rekreation och friluftsliv. Den planerade ledningen passerar också två cykelleder och korsar en etapp av vandringsleden Uppsalaleden.

Svenska kraftnät anger att den största påverkan som uppstår för rekreation och friluftsliv är under byggtiden av ledningen genom fysiskt intrång, buller och begränsad tillgänglighet. Vandringsleder, gång-, cykel- eller skidspår kan tillfälligt behöva stängas av eller ledas om. Återställande av lederna bedöms kunna ske snabbt efter avslutat byggskede. För att minimera negativ påverkan på värden för rekreation och friluftsliv strävar Svenska kraftnät att under projektering och byggskede löpande föra en dialog om genomförandets med berörda markägare och informera närboende om det arbete som ska ske.

Svenska kraftnät bedömer sammantaget att ledningen under driftskedet inte förhindrar framkomligheten eller utgör ett hinder för rekreation eller ett aktivt friluftsliv. Området kring ledningen bedöms kunna nyttjas som idag.

Yttranden och bemötande

Vid remittering av ansökan har en rad yttranden kommit in från fastighetsägare i området som haft synpunkter på att ledningen kommer att påverka möjligheten till friluftsliv utmed sträckan och att den också minskar områdenas attraktion som friluftsområden. Det nämns bland annat utvecklingen av Fjärdhundraland som de anser kan komma att påverkas negativt av den planerade ledningen.

Svenska kraftnät har i sitt bemötande angett att de är medvetna om den störning den planerade ledningen ger. I stora infrastrukturprojekt är det inte möjligt att helt undvika att vissa värden påverkas. Svenska kraftnät strävar dock att ledningar i ledningsnätet ska anläggas där de bidrar till ett robust och driftsäkert stamnät, och att sträckningar justeras så att dess miljöpåverkan minimeras utifrån en sammanvägning av samtliga aspekter.

Ei:s bedömning

Ei konstaterar att påverkan för friluftslivet blir som störst i samband med bygg- och anläggningsarbeten. En ny ledning kan påverka upplevelsevärde men hindrar inte att området även fortsättningsvis kan användas för rekreation och friluftsliv. Ei bedömer att de skyddsåtgärder som Svenska kraftnät har åtagit sig för att begränsa den negativa påverkan på friluftslivet är tillräckliga. Ei bedömer därför att påverkan på friluftslivet inte är sådant att ledningen inte kan tillåtas.

3.1.11 Övriga intresseområden

Ei har i sin bedömning även tittat på ledningens påverkan på totalförsvaret, infrastruktur och miljö kvalitetsnormer.

Vad gäller infrastruktur och totalförsvaret har varken inkomna yttranden eller utredningen i övrigt gett indikationer på att ledningen kommer att medföra någon betydande negativ påverkan på dessa intressen med de skyddsåtgärder som Svenska kraftnät åtagit sig i ansökan. Ei bedömer därför att den sökta ledningen inte påtagligt försvårar tillkomsten eller nyttjandet av vägar eller övrig infrastruktur i området. Ei bedömer således att påverkan på totalförsvaret och infrastruktur inte är av sådan grad att ledningen inte kan tillåtas.

Ei bedömer att Svenska kraftnät har beskrivit ledningens påverkan på relevanta miljö kvalitetsnormer på ett tillräckligt sätt. Risken för att ledningen på något betydande sätt skulle medverka till att en miljö kvalitetsnorm inte kan uppfyllas bedöms som liten. Ei bedömer att de hänsynåtgärder som Svenska kraftnät har åtagit sig i ansökan är tillräckliga och att ledningen inte kommer att medföra någon negativ påverkan på fastställda miljö kvalitetsnormer.

3.2 Sökandens lämplighet

Svenska kraftnät är ett statligt affärsverk som enligt sin instruktion från regeringen bland annat ska bedriva stamnätsverksamhet. Svenska kraftnät är därför från allmän synpunkt lämpligt att utöva nätverksamhet.

3.3 Ledningens lämplighet

Svenska kraftnät har i ansökan beskrivit ledningens påverkan på natur- och kulturmiljön, skyddade arter, boendemiljö, landskapsbild, infrastruktur samt jordbruk och skogsbruk och vilka konsekvenser som kan förväntas uppstå. Svenska kraftnät har också angett vilka skyddsåtgärder de planerar att använda

för att minska risken för påverkan. Ei bedömer att de skyddsåtgärder som föreslagits är tillräckliga med avseende på dessa intressen.

Ei bedömer att ledningen är lämplig från allmän synpunkt eftersom den behövs och kommer att utgöra en viktig del i energiomställningen och en förutsättning för ökad överföringskapacitet i Sverige. Ledningen innebär inte heller en sådan påverkan som gör att det finns hinder att meddela nätkoncession.

Ei finner skäl att binda Svenska kraftnät till de åtaganden som affärsverket åtagit sig i sin ansökan med bilagor och under handläggningen av ärendet, genom ett så kallat allmänt villkor. Svenska kraftnät ska dock inte vara förhindrad att i framtiden använda metoder som har mindre påverkan på människors hälsa eller miljön.

Hur man överklagar

Se bilaga 3, Hur man överklagar beslutet.

Detta beslut har fattats av enhetschefen Jeanette Johannssen. Föredragande var analytikern Anna Lindberg

Jeanette Johannssen

Anna Lindberg

Beslutet publiceras i e-diariet som nås via Ei:s webbplats.

Bilagor

- 1 Karta över ledningens sträckning
- 2 Bestämmelser som ligger till grund för beslutet
- 3 Hur man överklagar beslutet (till regeringen)